



Брюксел, 30 септември 2022 г.
(OR. en)

12838/22

JAI 1251
COPEN 336
JUSTCIV 118
COJUR 30
IPCR 93
RELEX 1276

БЕЛЕЖКА

От:	Председателството
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
№ предх. док.:	12756/22
Относно:	Съдебни действия и борба с безнаказаността по отношение на престъпленията, извършени във връзка с водената от Русия агресивна война в Украйна - Актуално състояние

Съветът, заедно с другите институции и агенции на ЕС, реагира бързо след началото на агресивната война на Русия, за да подкрепи борбата с безнаказаността по отношение на военните престъпления и другите най-тежки престъпления. Министрите на правосъдието обсъдиха положението още на 4 март 2022 г. и разгледаха тази тема на всички следващи заседания. Последното обсъждане се проведе на неформалната среща в Прага през юли в присъствието на прокурора на Международния наказателен съд (МНС), украинския министър на правосъдието и председателя на комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи (LIBE) на Европейския парламент.

Председателството започна обсъждания по тази тема и на други срещи на високо равнище, като заседанието на Координационния комитет в областта на полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси (CATS) на 21 септември 2022 г.

В заключенията си от 30 и 31 май 2022 г. Европейският съвет заяви, че „поздравява всички, които помагат при събирането на доказателства и разследването на военните престъпления и другите особено тежки престъпления, и подкрепя интензивната работа на прокурора на Международния наказателен съд в тази насока. Той приветства и работата, извършвана от главния прокурор на Украйна, с предоставената от Европейския съюз и неговите държави членки финансова подкрепа и подкрепа за изграждане на капацитет.“

Основните усилия и инициативи в тази област могат да бъдат обобщени, както следва:

- Четиринадесет държави членки са започнали разследвания на престъпления, извършени във връзка с агресивната война на Русия в Украйна, или въз основа на лична юрисдикция (например жертвата или извършителят е гражданин (също и) на държава — членка на ЕС), или въз основа на универсална юрисдикция.
- На 25 март 2022 г. с подкрепата на Евроюст беше създаден съвместен екип за разследване между съдебните органи на Полша, Литва и Украйна. Целта е да се улесни обменът на информация и на доказателства и да се подпомогнат наказателните разследвания на престъпления, извършени в Украйна. На 25 април 2022 г. службата на прокурора на МНС обяви участието си в екипа. На 30 май 2022 г. естонските, латвийските и словашките съдебни органи официално се присъединиха към него. Евроюст продължава да предоставя решаваща оперативна, правна и финансова подкрепа на съвместния екип за разследване.
- Освен това на 13 април 2022 г. Съветът измени мандата на консултативната мисия на ЕС за реформа в сектора на гражданската сигурност в Украйна (EUAM Ukraine)¹. Съгласно изменения си мандат EUAM Ukraine предоставя също така подкрепа на украинските власти с цел улесняване на разследването и наказателното преследване на всички международни престъпления, извършени в рамките на непровокираната и неоправдана военна агресия на Русия срещу Украйна.

¹ Решение (ОВППС) 2022/638 на Съвета от 13 април 2022 г. за изменение на Решение 2014/486/ОВППС относно консултативна мисия на Европейския съюз за реформа в сектора на гражданската сигурност в Украйна (EUAM Ukraine) (ОВ L 117, 19.4.2022 г., стр. 38—39).

- Ролята на Евроюст като координиращ орган между съдебните органи на държавите членки е от съществено значение в контекста на събирането на доказателства за военни престъпления и други най-тежки престъпления, особено като се има предвид, че Евроюст е домакин на Европейската мрежа за разследване и наказателно преследване на геноцид, престъпления срещу човечеството и военни престъпления („Мрежата по въпросите на геноцида“) и осигурява нейния секретариат и е установил тесни връзки с Украйна чрез присъствието на прокурор за връзка за Украйна. С оглед на това беше важно да се даде възможност на Евроюст да изпълнява пълноценно тази важна координираща роля чрез съхраняване и анализ на доказателства в подкрепа на различните започнали разследвания. По предложение на Комисията и в много кратки срокове в рамките на извънредна процедура по спешност Съветът и Европейският парламент приеха Регламент (ЕС) 2022/838 относно запазването, анализа и съхранението в Евроюст на доказателства, свързани с геноцид, престъпления против човечеството, военни престъпления и свързани с тях престъпления². Регламентът влезе в сила на 1 юни 2022 г. Понастоящем Евроюст създава инфраструктурата, необходима за прилагането на регламента; по искане на председателството Агенцията редовно докладва за този процес в подготвителните органи на Съвета³.
- На 21 септември 2022 г. Евроюст, Мрежата по въпросите на геноцида и службата на прокурора на МНС публикуваха насоки за организациите на гражданското общество относно документирането на международни престъпления и нарушения на правата на човека за целите на наказателното преследване (*Documenting international crimes and human rights violations for criminal accountability purposes*). Насоките, които са достъпни на уебсайта на Евроюст, имат за цел да подпомогнат борбата с безнаказаността и са изготвени въз основа на експертния опит на службата на прокурора на МНС, Евроюст, Мрежата по въпросите на геноцида, организациите на гражданското общество, националните прокурори и международните партньори.

² Регламент (ЕС) 2022/838 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1727 по отношение на запазването, анализа и съхранението в Евроюст на доказателства, свързани с геноцид, престъпления против човечеството, военни престъпления и свързани с тях престъпления (ОВ L 148, 31.5.2022 г., стр. 1—5).

³ Наскоро на заседанието на COPEN от 16 септември; вж. също WK 12104/22.

- Европол подпомага компетентните органи при разследването и наказателното преследване на военни престъпления и други най-тежки престъпления чрез обработване и анализ на информация в контекста на специалната си система за международни престъпления, наричана „Проект за анализ: Основни международни престъпления“ (*Analysis Project Core International Crimes*). Евроюст си сътрудничи с Европол, за да се гарантира оптималната допълваща функция на агенциите в подкрепа на разследванията.
- С оглед на увеличеното работно натоварване, предизвикано от положението в Украйна, МНС отправи призив за допълнителни финансови вноски и помощ под формата на човешки ресурси, които могат да помогнат при разследванията (например командировани прокурори, следователи, експерти). Ето защо усилията на Съвета бяха посветени на координирането на действията на държавите членки в тази област. Общо над 7 милиона евро бяха предоставени на МНС като допълнителна финансова подкрепа, а различни държави членки изпратиха експерти в Хага, които да помогнат на МНС във важната му работа.
- Чрез интегрираната реакция на политическо равнище при кризи (IPCR) председателството съдейства и за координирането на криминалистичната подкрепа за украинските власти при събирането на доказателства за международни престъпления. Държавите членки бяха насърчавани да продължат да допринасят активно за разследването на международни престъпления, като насочват своите предложения за криминалистична подкрепа чрез МНС, който е добре подготвен да координира подобен принос. Всъщност чрез своя ротационен модел МНС обединява предложенията и ги сравнява с нуждите на Украйна. Ротационният модел на МНС осигурява на държавите членки няколко предимства по отношение на правното основание, имунитета, логистичната подкрепа, сигурността, застраховането, намаляването на разходите и др.⁴ МНС си сътрудничи тясно с EUAM Ukraine в тази област.

Разширено и подробно описание на различните усилия и инициативи се съдържа в документ WK 5731/22, който се актуализира редовно.

Следва да се отбележи също така, че председателството се стреми решението на Съвета относно добавянето на нарушаването на ограничителните мерки в член 83, параграф 1 от ДФЕС да бъде прието възможно най-скоро след одобрението на Европейския парламент. След като предложението за директива относно наказателни санкции за нарушаване на ограничителните мерки бъде представено от Комисията, председателството ще положи всички възможни усилия, за да гарантира, че това предложение ще бъде разгледано спешно в Съвета.

⁴ На 30 септември 2022 г. службата на прокурора на МНС публикува брошура с информация за потенциалните допринасящи държави относно криминалистичното разполагане на място заедно с МНС.

Председателството ще продължи да гарантира, че Съветът, в тясно сътрудничество с Комисията, ЕСВД и други заинтересовани страни, ще продължи да оказва подкрепа на държавите членки в усилията им за ефективно събиране на доказателства за военни престъпления и други най-тежки престъпления, извършени в Украйна, като същевременно проучва потенциалните полезни взаимодействия и избягва дублирането.

С цел по-нататъшно развитие и рационализиране на всички тези усилия председателството представи проект за заключения на Съвета относно борбата с безнаказаността по отношение на престъпленията, извършени във връзка с руската агресия в Украйна⁵. Обсъжданията по този проект за заключения започнаха наскоро.

⁵ 12756/22.